

Že sa tento doterajší nesprávny usus o nabývaní domovského práva dľa § 10. v tak veľkej miere mohol ujať i naproti tomu, že systém ustanovení o domovskom práve tohoto zákona jako systém anglicko-nemecký je objektívny, vrchnostenský, to výlučne možno privlastňovať v prvom rade tej okolnosti, že tieto záležitosti, t. j. domovské právo zo štátneho stanoviska nemaly takého veľkého významu, jakého majú dnes. Následkom tejto okolnosti nižšie orgány verejnej správy, ktorým explikácia §§ tohoto zákona na lubovôľu bola ponechaná, vysvetľovali si tieto §§ a tak aj § 10. tak. jako im bol najvýhodnejšie bez ohľadu na intenciu zákonodarcu, lebo však ich vysvetlovaním § 10. štátny zájem nebol ohrozovaný, pokiaľ zo štátneho stanoviska bolo jedno, či niekto je domovským právom príslušný do Debrecína alebo do Nitry, hlavná vec bola tá, aby štátny občan mal v niektorej obci domovské právo. Následkom tohoto výkladu v maďarskej literatúre ba ani len v uhorskej praxi nevyskytlo sa sporu o tom, či dľa § 10. domovské právo sa nabýva automaticky, alebo výslovným prijatím. Teda tým, že explikovanie tohoto § bolo ponechané výlučne nižším orgánom, vyvinula sa nesprávna a nezákonná prax, ktorá však po interpretácii na to kompetentného úradu obstáť nemôže a musí byť eliminovaná z nášho právneho života. Quod ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere.

Dr. Št. Benko:

Rozhodnutia N. Spr. S. R. Č. S.

Užívanie r. kat. kostola príslušníkmi cirkve československej.

I. Sťažnosť vytýka, že politické úrady k opatreniu, ktoré učinily, neboly príslušnými, tvrdiac, že rozhodovať o tom, komu patrí právo vlastníctva r. kat. kostola, a kto je oprávnený tým disponovať, spadá v smysle § 36. odst. II. zákona zo dňa 7. mája 1874 č. 50. r. zák. do kompetencie riadnych súdov.

Námietka táto není odôvodnená.

Pokiaľ sa sťažnosť zabýva otázkou všeobecnej povahy majetku cirkevného a otázkou, kto je subjektom tohoto majetku, platné právo štátne (hlavne §§ 39., 41., 44., 46. č. 50. 1874 r. z.) podobne jako aj právo cirkevné (Codex can. čl. 1499. § 2.) stojí na záse inštitútnej, uznávajúcej za subjekt vlastníctva k cirkevnému majetku jednotlivé beneficium alebo ústav cirkevný. V súhlase s týmto stanoviskom je jako vlastník kostola — o jehož užívanie sa jedná — skutočne v pozemkovej knihe zapísaný katolícky kostol Sv. Martina v obci O.; ďalej není sporné, že kostol ten bol podľa ritu cirkve katolíckej vysvätený, a dosiaľ vždy slúžil jedine k bohoslužobným úkonom kat. cirkve.

Je teda podľa § 14. zákona č. 50. 1874 rak. zák. aj dispozícia týmto kostolom k bohoslužobným úkonom vnútornou záležitosťou cirkve katolíckej, jehož správa patrí príslušným funkcionárom cirkve katolíckej a to podľa cirkevných predpisov.

V spornom prípade, kde príslušníci cirkve československej uviedli sa do užívania kostola tohoto k bohoslužobným úkonom cirkve československej, porušené bolo právo príslušných úradov cirkve katolíckej, aby disponovaly oným kostolom. jehožto právo podľa § 14. rak. zákona č. 50. 1874 voči štátu je upravené podľa práva cirkevného.

Toto právo však není právom súkromým, ale je — jako výkon aj štátom uznanej, úradnej právomoci príslušných úradov cirkevných — právom povahy verejnej uznaným aj zákonodárstvom štátnym.

Toto právo není ani predmetom právneho obchodu, teda nemôže byť ani predmetom držby v smysle práva občianskeho. Následkom toho prípadné porušenie tohoto práva nemôže byť predmetom žaloby, pre rušenie držby. Ide tu o otázku verejného práva, a to o správu vecí kultových, ichž riešenie není snáď zvláštnym predpisom prikázané súdom, po prípade zvláštnym úradom správnym; patrí teda rozhodovať v tejto veci podľa všeobecnej organizácie úradov štátnych, štátnym úradom, sriadeným pre správu kultovú vôbec, teda okresnej správe politickej, zemskej správe politickej a minist. školstva a národnej osvety.

II. Neobstoí ani výtka sťažnosti, opierajúca sa na §§ 121. a 124. úst. listiny.

Ponevác stanovil-li § 124. úst. listiny, že všetky náboženské vyznania sú si pred zákonom rovné, mohlo by sa z tejto zásady najvyššie vyvodíť nárok československej cirkve, aby vo svojom dispozičnom práve s budovami venovanými kultu svojej cirkve bola chránená tak, jako cirkve rím. kat. je chránená v príčine budov, venovaných kultu katolíckemu, a nemôže sa z tohoto vyvodíť nárok cirkve československej, aby smela užívať kostolov cirkve inej, totiž cirkve katolíckej.

III. Není odôvodnené ani odvolanie sa sťažnosti na §§ 122. a 123. úst. listiny.

Z práva príslušníkov československej cirkve § 122. zaručeného neplynie nijako ich nárok, aby vyznanie svoje mohli vykonávať v kostoloch katolíckych proti vôli kat. cirkve. Naopak mohla by povstať otázka, či by také užívanie kostolov katolíckych bez súhlasu príslušných činiteľov cirkve katolíckej nebolo »v neshode s verejným poriadkom a s dobrými mravmi.«

Z § 123. úst. listiny však plynie len, že príslušníci cirkve československej nemôžu byť nútení k účasti na katolíckej bohoslužbe v kostole, o ktorom sa jedná, ale nie ich nárok, aby v tom kostole mohli byť účastní bohoslužby dľa ritu cirkve československej; v tom však, že dispozícia kostolom katolíckym vyhradzuje sa orgánom cirkve katolíckej, nemôže sa podľa povahy vecí sľadávať nútenie príslušníkov cirkve československej k účasti pri bohoslužbe katolíckej, ponevác títo musia si po prípade konanie svojej bohoslužby zaistiť iným spôsobom.

Prestúpenie čiastky alebo väčšiny miestnych katolíkov k cirkvi inej nemôže samo v sebe ani zmeniť bohoslužebné určenie kostola, ani založiť nárok prestupých, aby v tomto kostole mohli konať bohoslužbu iného ritu, než katolíckeho.

(Nález č. 4632/924.)

Interpretácia § 2. a § 14. zákona č. 64/1918.

Podľa § 14. zákona 64/1918 poveruje sa vláda Čsl. republiky, ktorá má právo dať niektorému svojmu členovi plnú moc, aby vydával nariadenia, a konal všetko na udržanie poriadku, na konsolidovanie pomerov a na zabezpečenie riadneho štátneho života.

Predpokladom toho, že vláda (§ 70. et sequ. úst. listiny) môže niektorého svojho člena k uvedeným úkonom zmocniť, je asi taký právny stav, jako by aj sama bola oprávnená k prevedeniu týchto zákonov.

Z toho plynie špeciálne ale v základe § 14. cit. zákona, že vláda má právo konať všetko na udržovanie poriadku.

Dalej § 2. tohože zákona stanoví, že štátni, samosprávní a cirkevní hodnostári, úradníci a zamestnanci bývalého uhorského štátu dočasne ponechávajú sa vo svojich úradoch, sľožia-li sľub poslušnosti Čs. republike, a uzná-li zmocnenec vlády, že aj ináč zodpovedajú svojim úkolom.

Z toho nasleduje, že vláda má právo vyslovíť, že neponecháva sa nielen štátny, ale ani samosprávny a cirkevný hodnostár, úradník a zamestnanec bývalého uhorského štátu naďalej ani provizorne vo funkcii svojho úradu, a že týmto zabraňuje sa do-
týčnemu výkonu jeho úradu.

Z toho, že do oboru pôsobnosti ministerstva školstva a národnej osvety — jako je to nesporné — padajú záležitosti školské (§§ 72. a 85. úst. list.) plynie ďalej, že k tomuto mimoriadnemu opatreniu ohľadne učiteľa na cirkevnej škole je v smysle zákona 64/1918 oprávnený min. školstva. Ovšem len potiaľ, pokiaľ vláda, rozhodujúca zásadne vo svore (§ 80. úst. listiny), výkonnú moc, tomu ministrovi patriacu, nim však vykonávanú nikoliv z jeho vlastnej právomoci, ale len v zastúpení celej vlády (posl. odst. § 64., §§ 75. et seqn. a §§ 80., 81. úst. listiny) pre určité úkony neodvolá, a tieto úkony neztiahne na seba (srov. nález N. S. S. č. 664/1923).

Poneváž nevyšlo na javo a ani sťažnosť netvrdí, že toto odvolanie by sa bolo stalo in concreto alebo in genere, nemôže sa pochybovať, že minister školstva, resp. jeho referát v Bratislave má zákonnú kompetenciu ku zhora uvedenému opatreniu, totiž zakázať učiteľovi na cirkevnej škole výkon jeho úradu.

Ovšem z toho neplynie, žeby ministerstvo školstva, pofažne jeho expositúra mohla po práve sama prepustiť, to jest prehlásiť pomer zamestnanecký rím.-kat. učiteľa za zrušený.

Takej právomoci úradu min. školstva nepriznáva ani zákon č. 64/1918, ani iný zákonný predpis.

(Nálezy č. 20.343/1923 a 20.345/1923.)

Dr. Štefan Moys:

Výťah z rozhodnutí Najv. súdu R. Č. S. vo veciach trestných.

Podvod. Kvalifikácia podvodu dľa § 381., bod 3. Tr. z.

Najvyšší súd vyniesol tento rozsudok:

Zmätočná sťažnosť, založená na body 1. a), b) § 385. tr. p. — sa zamietla. Z povinnosti úradnej z dôvodu zmätočnosti podľa bodu 1. b) § 385. tr. p. zrušujú sa rozsudky nižších súdov čo do kvalifikácie a následkom toho aj čo do trestu na slobode, kvalifikácia podľa § 381. číslo 3. tr. p., že obžalovaný bol už dvakrát pre podvod potrestaný a od posledného trestu jeho pre podvod ešte 10 rokov neuplynulo — sa pomíja, a obžalovanému sa vymeruje trest podľa § 383. druhá sadzba tr. z. s ohľadom na §§ 96., 99. tr. z. záležiacom v trvaní jedného (1) roku a pokutou 500 (päťsto) Kč.

Dôvody :

Proti rozsudku súdnej tabule oznámili zmätočnú sťažnosť z dôvodu § 385. (1. a), (b) a bod 3. tr. p. osobitný obhájca obžalovaného a obžalovaný.

V prevedení zmätočnej sťažnosti podľa § 385., bodu 1., lit. a) tr. p. sa namietla, že tu niet ani objektívneho ani subjektívneho kritériumu podvodu. Obžalovaný bol vraj — aspoň podľa svojej mienky — aj ďalej v službe firmy, pre ktorú objednávkou v poškodených sprostredkoval, pomeväč služobný pomer medzi ním a firmou nebol rozvízainý a oprávnené nároky obžalovaného neboly firmou uspokojené. Preto vraj pokladal sa oprávneným pre firmu ďalšie objednávky sbierať a peniaze prijímať. Že prijaté peniaze hneď pre firmu nezúčtoval, tvorí vraj len pomer súkromoprávny.

Podľa ustanovenia 3. odst. § 33. tr. p. nov. je N. S. povinný opierať svoje rozhodnutie o skutočnosti, nižšími súdmi za pravdivé prijaté.

Nižšie súdy potom súhlasily, že obžalovaný obchodník Katerína J. tovar ku kúpi pomúkal, vydávajúc sa nielen za obchodného cestujúceho, ale aj za zafa továrnik Ignáca F. Ďalej je zistené, že tovar nielen za nízke ceny pomúkal, lež ešte aj 80proc. sľavu sľuboval.